

FAKTORY SOUVISEJÍCÍ S VÝVOJEM ALTERNATIVNÍHO ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU NA ČTYŘLETÉM GYMNÁZIU V REFLEXI UČITELŮ

TEACHERS' REFLECTION OF FACTORS CONNECTED WITH THE DEVELOPMENT OF THE NEW INNOVATIVE SCHOOL-BASED CURRICULUM IN FOUR-YEAR GYMNASIA

Simonová Jaroslava

Klíčová slova: kurikulum, reforma vzdělávání, ŠVP

Key words: curriculum, educational change, school-based curriculum development (SBCD)

Cílem příspěvku je představit výsledky výzkumného šetření zaměřeného na vnímání procesu tvorby alternativního školního vzdělávacího programu (ŠVP) učiteli čtyřletého gymnázia. Šetření se zaměřilo na první rok přípravy kurikula v devítičlenném kolektivu vedeném ředitelkou školy a koordinátorem tvorby alternativního ŠVP. Proces vývoje bude popsán na základě reflexe zúčastněných členů pedagogického sboru prostřednictvím modifikované metody životního příběhu.

Tvorba školního kurikula získala v mezinárodním kontextu pozornost v již ve 20. století. Vývoj školního kurikula může mít různé podoby - od úpravy výuky vybraného předmětu jednotlivými učiteli až po společné vyvíjení komplexních kurikulárních materiálů v dlouhodobém horizontu učiteli, žáky a rodiči (March et al. 1990). V ČR byla tvorba školního kurikula uzákoněna až v r. 2005 a od všech učitelů se očekávalo, že se budou na vývoji školních vzdělávacích programů aktivně podílet. Ne všichni však byli připraveni na takovou úroveň autonomie a decentralizace, pouze menšina vyjádřila přesvědčení, že mají potřebné dovednosti a zájem aktivně se účastnit (Straková, 2007). Učitelé také negativně hodnotili posun ke kurikulu založenému na kompetencích (Vrabcová & Pazlarová, 2016).

Ve školním roce 2016/2017 osm učitelů (asi osmina pedagogického sboru) pod vedením ředitelky zahájila vývoj alternativního ŠVP. Na konci roku jsem vedla rozhovor s ředitelkou a šesti učiteli s cílem analyzovat jejich hodnocení procesu vývoje. Rozhovor měl formát modifikovaného rozhovoru o životním příběhu (life-story interview) (McAdams, 2001, 2008), přičemž osnova byla upravena tak, aby mapovala příběh kurikula. Při analýze dat jsem použila kvalitativní přístup vycházející ze zakotvené teorie (Charmaz, 2014), který umožnil v datech induktivně identifikovat jednotlivá témata.

Předběžné výsledky ukazují několik klíčových faktorů, které se uplatnily v průběhu tvorby nového alternativního ŠVP. Důležitou roli hrála především otevřenost. Ta umožnila učitelům vnímat posun očekávání od rodičů a studentů a při vývoji kurikula pracovat s novými koncepty přinášeny do školy zvenčí. Ředitelce a koordinátorovi tvorby kurikula otevřenost poskytla příležitost úspěšně získávat a využívat četné zdroje externí podpory, bez kterých by vývoj alternativního kurikula nebyl možný.

Abstract: The paper describes the process of the voluntary change of the curriculum in the public general upper secondary school. The research addressed two main questions: What key factors influenced the development of the school-based curriculum? Which crucial moments have shaped the process of development? After one school year of the development, I interviewed six teachers and a head teacher in order to obtain their assessment of the developmental process. For the interviews, I chose a life story approach. The preliminary results show that a key factor that triggered the new school-based curriculum development was openness. The openness enabled some teachers to perceive the shift in expectations from parents and students. Above that, the openness of the head teacher turned her attention to external sources and helped her to find a new person who brought new energy and experience and was able to approach the members of the team, fill them with enthusiasm, and lead them in their efforts.

Literatura/References:

- Charmaz, K. (2014). *Constructing grounded theory* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE.
- March, C., Day, C., Hannay, L., & Cutcheon, G. (1990). *Reconceptualizing School-Based Curriculum Development*. Bristol: The Falmer Press.
- McAdams, D. P. (2008). *The Life Story Interview*. Retrieved from <https://www.sesp.northwestern.edu/foley/instruments/interview/>